

УДК 821.161.2-311.6+801.733

Н. М. Сизоненко,
кандидат філологічних наук, доцент
(Полтавська державна аграрна академія)
nataliia.syzonenko@pdaa.edu.ua
ORCID: 0000-0002-7978-8675

ПЕРІТЕКСТОВІ ЕЛЕМЕНТИ РОМАНУ Р. ІВАНИЧУКА "ЧЕРЛЕНЕ ВИНО"

У статті здійснено цілісний аналіз перітексту роману Р. Іванчука "Черлене вино". З'ясовано, що заголовок-символ (кривава боротьба за християнську віру) є наскрізним; епіграф виконує кілька функцій; внутрішні заголовки розділів експліцитно розгорнуті в тексті. Виокремлено три види авторських приміток: перекладні (з латинської, польської, німецької мов); етнографічні, які витлумачують назви будівельних матеріалів та споруд; історичні, що інформують про реалії минулого та називають представників соціальних станів. Письменник використовує подвійне позначення місця ("Львів – Олесько") й дати написання твору ("1974–1976").

Ключові слова: паратекст; передтекстовий, поміжтекстовий, післятекстовий комплекси перітексту.

Постановка проблеми. Завдяки ґрунтовним дослідженням у галузі наратології, теорії мовної комунікації, герменевтики, рецептивної естетики художній твір нині трактується як художня цілісність, що має комунікативну природу: мистецьке повідомлення створюється конкретним адресантом (автором) за допомогою вербальних засобів і передається цими ж засобами адресату (імпліцитному / експліцитному, компетентному / некомпетентному, активному/пасивному), який намагається декодувати, розпізнати буквальний та естетичний зміст повідомлення. У зв'язку із цим основний текст художнього явища (його внутрішній зміст, "найкоротший когнітивний шлях адресата для розуміння тексту" [1: 78]) не мислиться поза зовнішнім текстом, паратекстом та його елементами, які оточують, передують, замикають, а іноді і влітаються у його художню тканину [2: 9], – ім'я письменника, заголовок, епіграф, післямова, примітки, коментарі тощо. Обґрунтовано Ж. Женетт вважає ці складові навколорекстовими, пороговими [3: 78], адже художній текст, що має естетичну вагу й художню цінність, апріорі є самодостатнім, проте паратекстуальні елементи, наділені відносною автономністю в ієрархії "текст – паратекст", виконують важливу прагматичну функцію – формують горизонт читацьких очікувань, заповнюють смислові лакуни, скеровують напрям руху читацької рецепції й естетичної оцінки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичні основи паратекстуальності, започатковані Ж. Женеттом, стали поштовхом до вивчення прагматичних аспектів паратексту, здійснених на матеріалі повісті І. Франка "Захар Беркут" (М. Сокол), романів В. Кантора "Крепость" (К. Метоліди) та Д. Лессінга "Ущелина" (Л. Мірошниченко), п'єси Б. Шоу "Пігмаліон" (Л. Котнюк), низки творів одного автора – О. Забужко (В. Мислива), В. Малика (Г. Максименко), Ю. Мушкетика (Н. Павлюк), В. Стайрона (О. Дубініна), В. Шевчука (Н. Сизоненко), окремих жанрових форм – історичних романів (О. Мізінкіна) та художньо-біографічної прози (Т. Черкашина).

У книзі "Паратексти: пороги інтерпретації" французький літературознавець Ж. Женетт виокремив два конституенти паратексту – перітекст та епітекст. Перітекст є локаційним елементом, найтісніше пов'язаним з художнім текстом і його структурою, це "матеріальна частина такої ж субстанції, як текст" [4: 157] – заголовок, підзаголовок, заголовки глав, передмова, епіграф, присвята, примітки. Дистанційованим від художнього твору є епітекст, який функціонує поза його матеріальними межами – слово від видавця, рецензії критиків, оприлюднені відгуки, інтерв'ю з автором, щоденникові записи чи листування автора. Об'єктом нашого дослідження є перітекст роману "Черлене вино" [5] Р. Іванчука.

Незважаючи на те, що історична романістика Р. Іванчука залучалася до активної літературознавчої рецепції такими дослідниками, як С. Андрусів, М. Беліченко, В. Бурчєня, В. Дончик, М. Жулинський, Ю. Покальчук, М. Слабошпицький тощо, лише в поодиноких наукових публікаціях принагідно згадувалися й потрактовувалися такі елементи перітексту роману Р. Іванчука "Черлене вино", як заголовок та внутрішні заголовки. Цим і зумовлена актуальність статті, мета якої – здійснити цілісний аналіз перітексту роману Р. Іванчука "Черлене вино" як структурного явища, навколорекстового рамкового простору.

Виклад основного матеріалу. Аналізуючи наративні особливості художньо-біографічної прози, зокрема характер взаємодії автора й читача на текстовому рівні, дослідниця Т. Черкашина запропонувала таку класифікацію паратексту (заголовкового комплексу, за С. Сисоевим): 1) *передтекстовий комплекс*: ім'я (псевдонім) автора, заголовок, підзаголовок, присвята, епіграф до всього твору, передмова; 2) *поміжтекстовий комплекс*: епіграфи до частин, книг, розділів; примітки; внутрішні заголовки; 3) *післятекстовий комплекс*: післятекстові примітки, епілог, післямова, позначення дати й місця написання твору, коментарі, додатки, зміст [6: 7]. Оскільки в наведеній класифікації ідеться про

елементи з найближчого навколотекстового середовища, то варто їх співвідносити не з паратекстом, а з перітекстом як його компонентом.

Конфігурація, наявність / відсутність названих елементів перітексту узалежнена від формозмісту конкретного художнього твору, авторських інтенцій, особливостей індивідуальної поетики того чи того митця. Окрім того, певні елементи перітексту можуть висуватися на передній план, домінувати, віддзеркалювати як культурну свідомість певної доби (скажімо, для доби сентименталізму та Просвітництва характерним був дублетний заголовок), так і маркувати поетику певних родо-жанрових утворень (за спостереженнями О. Мізінкіної, найчисленніший пласт заголовків українського історичного роману складають ті, у яких міститься вказівка на головного героя [7: 30]).

Спираючись на наведені вище теоретичні підходи до паратексту, цілісне дослідження структури перітексту роману Р. Іваничука "Черлене вино" та його елементів уявляється можливим, якщо враховувати жанрово-видові параметри художнього тексту й особливості індивідуальної поетики письменника.

Передтекстовий комплекс роману становить ім'я автора, заголовок та епіграф. Ім'я автора орієнтує компетентного читача на високохудожні зразки історичної прози, адже, як відомо, Р. Іваничук є автором двадцяти історичних романів, серед яких і "Черлене вино" (1976), поцінований Державною премією УРСР ім. Т. Г. Шевченка (1985).

З погляду читацької рецепції, заголовок "Черлене вино" опосередковано орієнтує на історичний контекст, містить лінгвістичну "прив'язку" до подій минулого у вигляді компонента "черлений"; викликає в потенційного читача зацікавлення, адже декодувати його семантику, бодай виокремити "натяк" на зміст твору перед його прочитанням, не вдається. У такий спосіб автор ніби запрошує читача до вдумливого читання, розуміння як буквального, так і прихованого смислу повідомлення (змісту).

Очевидною видається нам експресивно-образна природа *заголовка* роману, трактованого О. Мізінкіною як *символічний* [7: 29], а за класифікацією, запропонованою А. Волковим (заголовок-головний персонаж, заголовок-персонаж, заголовок-тема, заголовок-проблема, заголовок-ідея, заголовок-образ-предмет, заголовок-місце дії, заголовок-час дії, заголовки-тропи, заголовки-риторичні фігури тощо) [8: 211–213], заголовок-троп. Для з'ясування семантики номінації "черлене вино" як цілісного образу-символу, необхідно звернутися до денотативного та конотативного значення його компонентів.

У свідомості більшості реципієнтів за червоним (червленим, черленим, тобто темно-червоним) як колористичним символом закріплено значення "крові" й "вогню", у ньому – усі сторони життя людини: повнота життя, свобода та енергія; ворожнеча, помста й агресивність. Амбівалентною є й семантика компонента "вино", що символізує, з одного боку, вологу життя, істину, а з іншого – кров жертви, жертвність: традиційно вважається, що християнин, який вкушає кров Христа (вино), очищається від усілякої скверни, почувається захищеним від демонічних сил та гріхопадіння. Отже, і червоний, і кров поєднують два семантичні полюси, які виявляють свою контекстуальну антонімічність – життя і кровопролиття. На денотативне значення компонентів накладається вторинне, конотативне значення – асоціювання певного періоду національної історії із черленим вином – кривавою боротьбою за християнську віру в XV столітті на українських землях (у тексті – Червона Русь – історична назва Галичини та Холмщини, колишнього Галицького князівства). Окрім того, темно-червоний (черлений) – традиційний колір зброї, військового спорядження воїнів-дружинників Київської Русі.

У тексті роману заголовок неодноразово повторюється (дистантний повтор), є наскрізним, проте семантика "кривава боротьба" матеріалізується і в синонімічних варіантах на кшталт "черлена кров" та "червоне вино". Низку лексичних варіантів запропонував автор і для вираження семантики "агресія", "кров": "спалахнуло червінню", "криваве лобне місце", "кривавий похід", "червоний замок", "почервоніло болотне поле".

Амбівалентність значень, закріплених за заголовком (життя і кровопролиття), відображена і в образах-символах "червоний пісок" та "кетяги кущів калини": "Та ніхто не знає того, що легка трость стає тяжчою від залізного келепа, коли виписуєш на папері слово, яке повинно увічнити діла нині живучих, яке повинно жити ще й тоді, коли на місці калуж крові зарясніють *кетягами кущі калини*, а поламані вістря списів перемиються у *червоний пісок*" [5: 43] (розрядка наша – С. Н.). Поєднання цих образів, але в зворотному порядку, спостерігаємо наприкінці роману (у розділі п'ятнадцятому): "ламалися мечі й падали долу, щоб потім стати *червоним піском*, лилася кров, з якої колись зарясніють *кетягами кущі калини*..." [5: 165]. Візуальна картина-рефрен ніби розмикає межі художнього хронотопу роману, є проспекцією історичного майбутнього України: криваву боротьбу неодмінно змінить оновлення й друге народження.

Заголовок, як і епіграф, у художньому тексті налагоджує діалог, з одного боку, між автором і читачем, а з іншого – між автором, "чужим словом" і тестом. *Епіграфом* до роману обрано цитату з найдавнішої пам'ятки давньої української літератури "Слова о полку Ігоревім": "... Ту кривавого вина не доста; ту пир докончаша храбрїи русичї; свати попоїша, а самї полегоша за землю Рускую" [5: 5]. На наше переконання, епіграф, що передує власне текстові, виконує такі функції: 1) конкретизує ідею тексту

– любов до рідної землі та його народу як сенс існування людини, національне єднання перед загрозою чужоземних завойовників; 2) актуалізує проблему повторюваності, циклічності історії; 3) є перспекцією про долю персонажів та розвиток сюжету; 4) виконує формотвірну функцію: задає і водночас породжує відповідну архітектоніку, лексико-стилістичну форму художнього тексту.

До *поміжтекстового комплексу* історичного роману "Черлене вино" можемо віднести внутрішні заголовки, які об'єднують 15 архітектонічних частин – розділів, а також примітки. Система внутрішніх заголовків, що є факультативним компонентом, як стверджує Т. Черкашина, "деталізує загальний заголовок і допомагає структурувати оповідь" [6: 9]. В аналізованому романі Р. Іванчук використовує внутрішні заголовки змішаного типу: рубрикація супроводжується словесним заголовком, як, наприклад, "Розділ другий. Привиди в Луцькому замку". Чимало внутрішніх заголовків мають текстову "прив'язку", експліцитно розгорнуті в тексті.

Найчастіше автор вдається до внутрішніх *заголовків-тем* ("Скоморохи", "Привиди в Луцькому замку", "Коронація", "Мор", "І буде так..."), *заголовків-ідей* ("На задвірках Вавилона", "Не вбивай невинного!", "Королівські милості"). Окрему групу становлять внутрішні *заголовки-тропи*, зокрема заголовки-метафори ("Вигостри своє серце"), заголовки-парадокси ("Зраджений зрадник").

Нечисленну групу становлять внутрішні *заголовки-персонажі* та *заголовки-головні персонажі*. Серед них можемо виокремити ті, що мають пряму вказівку на ім'я персонажа, як у заголовку до розділу третього ("Осташко Каліграф"), так і ті, що містять лише натяк на головних персонажів, як у розділі четвертому ("Трістан та Ізольда"), який можемо трактувати як *заголовок-алюзію*. У такий спосіб автор спрямовує читачку рецепцію на встановлення поміжтекстових зв'язків. До *алюзійних* зараховуємо й внутрішній заголовок "Голий король" – прозорий натяк на літературний образ із казки Г. Х. Андерсена "Новий одяг короля". Суголосним епіграфом є *заголовок-цитата* "Ту пир докончаша...", який інформує читача про фінальний елемент тексту роману. Трапляються й заголовки, побудовані у формі *риторичного питання* ("Кому повім печаль свою?").

Дистанційованість реципієнта як від художнього хронотопу тексту, так і від подій, здійснених у минулому, неминуче потребує "провідника" у світ реалій історичної доби, культури та побуту конкретного етносу. Цю функцію виконують *примітки*. Цей допоміжний елемент найтісніше пов'язаний з основним текстом, оскільки репрезентує "голос автора", спосіб його мислення й вербального оформлення думки.

В аналізованому романі виокремлюємо три види приміток: перекладні, етнографічні та історичні.

Перекладні примітки, які відтворюють українською денотативне значення одиниць різного рівня мови оригіналу, спрямовані на розширення інформаційної структури художнього тексту. Оскільки в романі йдеться про кровопролитну боротьбу між польськими та українськими можновладцями за Олеський замок, опір галицьких і волинських земель імплементації католицизму, то перекладні примітки стосуються лексем ("Das Hühnchen – курчатко" [5: 23]), вільних синтаксичних словосполучень ("ein Becher Wein – келих вина!" [5: 88]), стійких сполучень слів ("niech żyje król! – хай живе король!" [5: 88]), крилатих висловів ("divide et impera – розділяй і владарюй" [5: 24]) латинської, польської та німецької мов. Зрідка автор подає вторинні тексти, цитовані в основному, у перекладі інших авторів, як, наприклад:

Гей, в таверну – та й забудем,

Що є землі десь і люди,

Де боїться смерті кожен,

Вакху ж годить, як лиш може! (З латинської переклав А. Содомора) [5: 56].

Основне завдання *етнографічних приміток* – характеризувати побутові реалії конкретного етносу: одяг, страви, будівлі, предмети домашнього начиння, звичаї, традиції тощо. У "Черленому вині" можемо виокремити етнографічні примітки, пов'язані з назвами будівельних матеріалів ("арас – шпалера, гобелен" [5: 24], "руський мармур – алебастр" [5: 144]) і споруд ("купецькі гості – заїжджі двори для купців" [5: 5], "меркаторії – гостині двори" [5: 36]).

Використані в тексті роману *історичні примітки* покликані ознайомити читача з реаліями минулого ("сулиця – один кінний воїн з кількома помічниками. Кожний власник землі відповідною кількістю сулиць сплачував старості податок за землю" [5: 67]; "стадії – 125 кроків" [5: 59], "екзерциція – муштра" [5: 70], "бичий" – податок з нежонатих" [5: 89], "пиха – цеховий знак" [5: 58]), а також з назвами представників соціальних станів ("інстигатор – прокурор" [5: 113], "васерляйтери – начальники водогону" [5: 113], "зварич – солевар" [5: 14], "трефніс – блазень" [5: 23], "вибранці – рекрути" [5: 67]).

Післятекстовий комплекс роману "Черлене вино" становить позначення дати й місця написання роману: "Львів – Олесько. 1974–1976" [5: 166]. Якщо позначення часового проміжку, протягом якого автор працював над романом, у потенційного читача не викликає запитань, то вказівка на подвійне місце написання твору потребує уточнень. В одному з інтерв'ю (епітексті) письменник зізнається: "Не було такого місця, щоб писав про нього не бачивши" [9]. В іншому наголошує: "Спершу сиджу в архівах чи бібліотеках, на маленьких карточках я собі списую різні відомості, дати, імена – маю цілу шафу цієї

картотеки" [10]. Отже, Львів – місце "народження" художнього полотна, Олесько – місце найактивнішого пошуку історичного матеріалу.

Висновки й перспективи подальших досліджень. Проаналізувавши перітекст роману "Черлене вино" Р. Іваничука, можемо стверджувати, що письменник через елементи перітексту прагне інтригувати читача, долучити його до інтелектуально-аналітичної роботи в напрямі декодування смислових потенцій твору до і після його прочитання. У процесі розшифрування функціонального навантаження елементів перітексту реципієнт виходить на більш якісний рівень осягнення формозмісту тексту й інтерпретації індивідуальної поетики автора. Перспективним є дослідження епітекстового конституента паратексту роману "Черлене вино".

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ

1. Олизько Н. С. Семиотико-синергетическая трактовка паратекста (на материале творчества Дж. Барта) / Н. С. Олизько // Вестник Челябинского государственного университета. – Серия "Филология. Искусствоведение". – Челябинск, 2008. – Вып. 18. – № 3. – С. 67–71.
2. Шмелева Т. В. Текст и паратекст в современной массовой коммуникации / Т. В. Шмелева // Русский язык : исторические судьбы и современность. – М. : МГУ, 2010. – С. 579–581.
3. Genette G. Paratext. Thresholds of interpretation / G. Genette. – Cambridge : Cambridge University Press, 1997. – 427 p.
4. Сокол М. Допоміжні елементи паратекстуальності (епітекст, перітекст): особливості структури та функціонування / Мар'яна Сокол // Studia Methodologica : [науковий збірник] / гол. Р. Гром'як ; відп. ред. Ю. Завадський. – Тернопіль : ТНПУ, 2009. – Вип. 29. – С. 157–161.
5. Іваничук Р. І. Черлене вино / Роман Іванович Іваничук // Іваничук Р. І. Черлене вино; Манускрипт з вулиці Руської [Текст] / Роман Іванович Іваничук. – Х. : Фоліо, 2006. – С. 5–166.
6. Черкашина Т. Ю. Наративні особливості художньо-біографічної прози: автор і читач : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : спец. 10.01.06 "Теорія літератури" / Т. Ю. Черкашина ; Терноп. нац. пед. ун-т ім. В.Гнатюка. – Т., 2007. – 20 с. – укр.
7. Мізінкіна О. До питання номінації художніх текстів (історичні романи) / Олена Мізінкіна // Materialele Conferinței Științifice Internaționale "Relevanța și calitatea formării universitare: competențe pentru prezent și viitor" : consacrată celor 70 de ani de la fondarea universității bălțene din 8 octombrie 2015: [în 3 vol.] / col. red.: Valentina Prican [et al.]. – Bălți: S. n., 2016. – Vol. 1. – S. 24–31.
8. Лексикон загального та порівняльного літературознавства / [за ред. А. Волкова (голова) та ін.] – Чернівці : Золоті литаври, 2001. – 636 с.
9. Худницький В. Письменник Роман Іваничук: "Тюрма мене оминула, але цькування тривало так довго, що я до того звик" [Електронний ресурс] / Василь Худницький. – Режим доступу : <https://dt.ua/.../pismennik-roman-ivanichuk-tyurma-mene-ominula-ale-ckuvannya-tri>.
10. Дембовська Ю. Майстер філософського історичного роману Роман Іваничук: "Я все життя тримався принципу: не здатися ні на грам, ні на міліметр тій облудній владі..." [Електронний ресурс] / Юлія Дембовська. – Режим доступу : www.svoboda.org.ua/dopysy/dopysy/038911.

REFERENCES (TRANSLATED & TRANSLITERATED)

1. Olyzko N. S. Semiotiko-synerheticheskaia traktovka parateksta (na materiale tvorcestva Dzh. Barta) [The Semiotic-Synergetic Representation of the Paratext (as Exemplified in J. Bart's Creation)] / N. S. Olyzko // Vestnik Cheliabinskogo gosudarstvennogo universiteta. – Seria "Filologia. Iskustvovedenie" [Bulletin of Cheliabinsk State University. – Series "Philology. Study of Art"]. – Cheliabinsk, 2008. Vyp. 18. – № 3. – S. 67–71.
2. Shmeleva T. V. Tekst i paratekst v sovremennoi massovoi kommunikatsyi [Text and Paratext in Modern Mass Communication] / T. V. Shmeleva // Russkii yazyk : istoricheskiye sudby i sovremennost' [Russian Language : Historical Fates and Modernity]. – M. : MHU, 2010. – S. 579–581.
3. Genette G. Paratext. Thresholds of interpretation / G. Genette. – Cambridge : Cambridge University Press, 1997. – 427 p.
4. Sokol M. Dopomizhni elementy paratekstual'nosti (epitekst, peritekst) : osoblyvosti struktury ta funktsionuvannia [Auxiliary Elements of Paratextuality (Epitext, Peritext) : Features of the Structure and Functioning] / Mariana Sokol // Studia Methodologica : [naukovyi zbirnyk] [Collection of Scientific Papers] / hol. R. Hromiak ; vidp. red. Y. Zavadskiy. – Ternopil' : TNPU, 2009. – Vyp. 29. – S. 157–161.
5. Ivanychuk R. I. Cherlene vyno [Deep Red Wine] / Roman Ivanovych Ivanychuk // Ivanychuk R. I. Cherlene vyno; Manuskript z vulytsi Ruskoj [Tekst] [Deep Red Wine; Manuscript from Ruska Street] [Text] / Roman Ivanovych Ivanychuk. – Kh. : Folio, 2006. – S. 5–166.
6. Cherkashyna T. Y. Naratyvni osoblyvosti khudozhno-biografichnoi prozy: avtor i chytach [The Narrative Features of Fictional-Biographic Prose: the Author and the Reader] : avtoref. dys. na zdobuttia stupenia kand. filol. nauk : spets. 10.01.06 "Teoriia literatury" / T. Y. Cherkashyna ; Ternop. nats. ped. un-t im. V. Hnatiuka. – T., 2007. – 20 s. – ukr.
7. Mizinkina O. Do pyttannia nominatsii khudozhnikh tekstiv (istorychni romany) [The Question of the Nomination of Literary Texts (Historical Novels)] / Olena Mizinkina // Materialele Conferinței Științifice Internaționale "Relevanța și calitatea formării universitare: competențe pentru prezent și viitor" : consacrată celor 70 de ani de la fondarea universității bălțene din 8 octombrie 2015: [în 3 vol.] / col. red.: Valentina Prican [et al.]. – Bălți: S. n., 2016. – Vol. 1. – S. 24–31.

8. Leksykon zahalnoho ta porivnialnogo literaturoznavstva [Lexicon of General and Comparative Literary Studies] / [za red. A. Volkova (holova) ta in.]. – Chernivtsi : Zoloti lytavry, 2001. – 636 s.
9. Khudnytskyi V. Pysmennyk Roman Ivanychuk: "Tjurma mene ominula, ale tskuvannia tryvalo tak dovho, shcho ya do toho zvyk" [The Writer Roman Ivanychuk: "The Prison Passed Me, but Harassment was Lasting so Long That I Got Used to It"] [Elektronnyi resurs] / Vasyl Khudnytskyi. – Rezhym dostupu : <https://dt.ua/.../pismennik-roman-ivanichuk-tyurma-mene-ominula-ale-ckuvannya-tri>.
10. Dembovska Y. Maister filosofskogo romanu Roman Ivanychuk : Ya vse zhyttia trymavsia pryntsypu : ne zdatysia ni na gram, ni na melimetr tii obludnii vladi... " [Roman Ivanychuk, the Master of the Philosophical Historical Novel: "All my Life I Have Adhered to the Principle: Do not Turn Myself in to the Deceitful Authorities at All... "] [Elektronnyi resurs] / Yuliia Dembovska. – Rezhym dostupu : www.svoboda.org.ua/dopysy/dopysy/038911.

Сизоненко Н. М. Перитекстовые элементы романа Р. Иваничука "Черленое вино".

В статье осуществлен целостный анализ перитекста романа Р. Иваничука "Черленое вино". Выяснено, что заголовок-символ (кровавая борьба за христианскую веру) является лейтмотивным; эпиграф выполняет несколько функций; внутренние заголовки разделов эксплицитно развернуты в тексте. Выделены три вида авторских примечаний: переводные (с латинского, польского, немецкого языков); этнографические, которые истолковывают названия строительных материалов и сооружений; исторические, которые информируют о реалиях прошлого и называют представителей социальных сословий. Писатель использует двойное обозначение места ("Львов–Олесько") и даты написания произведения ("1974–1976").

Ключевые слова: паратекст; передтекстовый, междутекстовый, послетекстовый комплексы перитекста.

Syzonenko N. M. Peritextual Elements of the Novel by R. Ivanychuk "Deep Red Wine".

The text part of an artistic phenomenon is not conceived out of the paratext and its elements – the name of the writer, title, epigraph, afterword, notes, comments, etc. The article deals with a holistic analysis of the peritext of R. Ivanychuk's novel "Deep Red Wine" as one of the constituents of the paratext by methods of analysis and synthesis, hermeneutical and receptive as well as system and analytic ones. It is found out that the title-symbol (bloody struggle for the Christian faith) is cross-cutting; the epigraph performs several functions; the internal headings of the sections are explicitly expanded in the text. Three types of author's notes are identified: the translated (from Latin, Polish, German); the ethnographic, which interpret the names of building materials and structures; the historical, informing about the realities of the past and the names of representatives of social classes. The author uses the double naming of the place ("Lviv–Olesko") and the date when the work was written ("1974–1976"). After analyzing the peritext of the novel "Deep Red Wine" by R. Ivanychuk, we can state that the writer, through the elements of the peritext, seeks to intrigue the reader, to involve him in intellectual-analytical work in the direction of decoding semantic potentials of the work before and after reading it. Decoding the functional yield of the elements of the peritext the recipient moves to a more qualitative level of comprehension of the form content of the text and the interpretation of the author's individual poetics.

Key words: paratext; before text, intertextual, after text complexes of peritext.